Мөнх найрамдал

Хөдөлмөрчдийн боловсролд

Найрамдлын бэлэг

1. МАХН—ын 14 дүгээр их хурлаар баталсан БНМАУ—ыг 1961—65 онд хөгжүүлэх 3 дугаар таван жилийн төлөвлөгөөнд тусгалаа олсон ЗХУ—ын засгийн газар ба БНМАУ—ын засгийн газрын хооронд байгуулсан хэлэлцээр ёсоор ЗХУ—ын техник эдийн засгийн тусламжтайгаар Дарханы сав газарт байгуулагдах үйлдвэрийн газрууд бол манай оронд социализмын материал техникийн баазыг өргөн байгуулах зорилтыг ханган биелүүлэхэд чухал зүйл болох юмаа.

Дарханы сав газрын төрөл бүрийн ашигт малтмалыг түшиглэн энэ таван жилд ЗХУ, СЧУ, ПАУ—ын тусламжтайгаар олон арван том үйлдвэр байгуулагдаж байгаа ба түүнчлэн түрүүч нь ашиглалтанд орж эхэллээ.

Үүнд дулааны цахилгаан станц нь эхний ээлжинд 50 мянган киловат цахилгаан, 2 дугаар ээлжиндээ 100 мянган киловат цаг цахилгаан гаргах чадалтай.

Энэ станц нь Дархан хотыг дулаан ба гэрлээр хангахын гадна Шарын голын нүүрсний уурхай, уурхайчдын тосгоныг гэрлээр хангана. Энэ станц нь 1963 онд баригдаж эхэлсэн бөгөөд 1965 онд эхний ээлж нь бүрэн ашиглалтанд орно.

2. Шарын голд нүүрсний ил уурхай байгуулагдаж байгаа бөгөөд жилдээ 500 мянгаас нэг сая нэг зуун мянган тонн нүүрс гаргана.

Нүүрсний зузаан нь 50 метр ба 600-аад ажилчид ажиллана.

Энэ уурхайн ажиллагаа нь бүрэн механикжсан бөгөөд уурхайчдын суух 12000 хавтгай дөрвөлжин метр талбай бүхий тосгон нэгэн зэрэг баригдаж байна.

Энэ ажил нь 1962 онд бэлтгэл ажлаа эхэлсэн ба 1965 онд бүрэн ашиглалтанд орно.

3. Дархан, Шарын голын хоорондод өндөр хүчдэлийн цахилгаан шугамаар 110000 вольтын хүчдэлтэй цахилгаан урсана.

4. Дархан Шарын голын хоорондод 63 км урт төмөр замыг барьж ашиглалтанд орууллаа.

Төмөр замын ажилчдын суух тохилог сууцууд нэгэн зэрэг ашиглалтанд орсон. Энэхүү төмөр замд 170 гаруй ажилчид ажиллана.

5. 1963 онд тариа хадгалах эльваторын барилга баригдаж эхэлсэн бөгөөд тус бүр нь 16 мянган тонн тариа хадгалах сав, даршийн 2 тонн корпустай бөгөөд 32 мянган тонны багтаамжтай бүрэн техникжсэн тариа цэвэрлэх, дугаарлах, хатаах ажлын цамхагтайгаар байгуулагдаж байна.

6. Дарханы үйлдвэрийн бааз дээрх үйлдвэрүүдийг барихын тулд түүнийг хангах үйлдвэрийн ба материал техникийн хангамжийн хүчирхэг бааз баригдаж байна. Энэ бааз жилдээ тус бүр 35000 шоо метр бетон, төмөр бетон 24000 метр шавар гаргах шавар бетон завод, 3000 тонн армоторын төмөр гаргах тасаг, 3000 тонн шохой тунгаах газар, 12000 хавтгай метр цементэн нүхтэй хавтгай асфальт бетон 11500 гаргана.

Бас жилдээ 480 мянган шоо метр хүчилтөрөгч гаргах хүчилтөрөгчийн станц 200 авто машин бүхий авто бааз, авто засварын газар, цагт 50 тонн уур өх зуухны аж ахуй, мод урлагийн тасаг зэргүүд ашиглалтанд орох бөгөөд тус бааз гүйцэт ашиглалтанд орохдоо 18000 орчим ажилчид, инженер техник, ажилтан албан хаагчид ажиллах юм.

Мөн 60 мянган хавтгай метр газар ажилчдын орон сууцны барилгыг ашиглалтанд оруулахаас гадна сургууль, эмнэлэг, дэлгүүр гуанзууд, хүүхдийн цэцэрлэг ясли, клуб, халуун ус, хоногт 5 тонн талх гаргах талх боовны завод, уурын зуухны 4 аж ахуй, хүүхдэд зориулсан пионерийн тохилог лагерь зэргийг барьж ашиглалтанд оруулсан.

7. Дарханд социалист Чехословак улсын тусламжтайгаар цементын завод 2, 1964 онд эхлэн байгуулагдаж байгаа бөгөөд эхний ээлжинд жилдээ 100000 тонн 2 дугаар ээлжийн өргөтгөлөөр 200000 тонн цемент гаргах чадалтай юм.

Энэ завод нь 1965 оны эхээр ашиглалтанд орох ба 300-аад ажилчид ажиллах юм.

Энэ нь бүрэн механикжсан ба гадаадаас авдаг олон мянган тонн цементийг дотоодоос үйлдвэрлэн хангана.

БНПАУ—ын тусламжтайгаар 1963 онд цагаан тоосгоны завод барьж эхэлсэн юм.

Энэ завод жилдээ 27 сая цагаан тоосго, 22000 тонн шохой үйлдвэрлэн гаргах чадалтай бөгөөд 1965 онд ашиглалтанд орно.

Дээр дурдсан барилгын үйлдвэрийн бааз, цагаан тоосгоны завод цементийн заводууд нь манай орны аж ахуй соёлыг хөгжүүлэхэд маш их үүргийг гүйцэтгэх болно.

Д.Гонгор

Найрамдлын сарын ажил эхэллээ

Монгол—Зөвлөлтийн найрамдлын сарын нээлтийн хурал Алтанбулаг сумын төвд боллоо Хуралд МЗНН-ийн гишүүн Дамбацүлтэм илтгэл тавьж, дараа нь Зөвлөлтийн мэргэжилтэн Корбузев үнэтэй зөвлөлгөө өгч бусад хүмүүс үг хэллээ. Сарын ажлын төлөвлөгөөг гарган бригад фермээр гэгээрлийн хурал хийж, зөвлөлтийн хөдөө аж ахуйн туршлагыг судлах, ялангуяа зоо—мал эмнэлгийн ажил нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна.

Н.Баатар

НАМАР

ЗУРАМНЫ АРЬСНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ 104,4 ХУВИАР БИЛҮҮЛЭВ.

Эд хогшил сүйтгэгч эрвээхэйтэй тэмцэх арга

Эд хогшил сүйтгэгч эрвээхэй олон дүрс байдаг.

Эдгээр эрвээхэйтэй тэмцэхдээ юуны өмнө түүний авгалдайг устгаж түүний хөгжлийг саатуулах хэрэгтэй. Үүнд: хадгалж байгаа эд хогшлоо сэгсэрч, цэвэрлэн хатааж байх хэрэгтэй.

Зөөлөн эдлэлийг цохиж цэвэрлэх нь ашиггүй. Учир нь авгалдай зөөлөн эдлэлийн хуниас нугалаанд наалдаад үлддэг.

Эрвээхэйн өт нарны гэрэлд тэсвэр муутай тул хувцас хунарыг нартай өдөр гадаа тавьж байвал сайн. Үнэтэй хогшлыг ДДТ—ийн 0,5—1 хувийн уусмал буюу хуурай нунтгийг шингээсэн цагаан эд, нягт зүйлээр хийсэн цагаан эд, нягт зүйлээр хийсэн шуудай хүүдийд хадгалах хэрэгтэй.

ДДТ—г нунтаг уусмал аэрозолийн байдалтайгаар хэрэглэнэ.

Гадуур хувцас, зөөлөн эдлэл, цонхны хөшиг ноосон эдлэл зэрэгт 10 хувийн ДДТ—тэй нунтгийг цацахдаа 125 грамм буюу нэг хавтгай дөрвөлжин метр газаргууд 12-ыг хэрэглэнэ.

ДДТ—г хар өнгөтэй үнэтэй цэмбэн эдлэлд шууд цацан хэрэглэж болохгүй. Учир нь ДДТ задарч хлор үүсгэн цэмбэний өнгийг хувиргана. Хувцасны эрвээхэй ДДТ—ийн аэрозольд тун тэсвэргүй.

Гексахлорадыг ДДТ—тэй яг адилхан хэрэглэнэ.

Зарцуулах хэмжээ нь ч мөн адил. Хортой тул маш болгоомжтой хэрэглэх хэрэгтэй. Эд хогшил хадгалах хүүдий шуудайны гадна дотно талд гексахлораны шингэнийг шингээнэ.

Мөн 3—4 см-ийн зайтайгаар гексахлораныг харандаагаар зурж хэрэглэж болно. Гексахлораныг шингээсэн хувцас эд хогшлыг хэрэглэхийн өмнө сайн сэгсэрч цэвэрлэн салхинд тавибал зохино. Давирхай, керосин, карболын хүчил зэргийг дор дурдсан найрлагатайгаар хэрэглэнэ.

Үүнд: бүх жингийн гурав хуваасны хоёр хиртэй давирхай, гуравны нэг орчим керосин хольж дээр нь 7 хувь карболын цэвэр хүчил хийнэ Энэ холимог нь хэрэглсэний дараа түргэн уурших, үнэргүй болдог ба эд хогшил дээр толбо үлдээдэггүй.

Нафталин. Энэ нь эрвээхэйг алдаггүй, зөвхөн айлгаж зайлуулах чадалтай тул далд хадгалах эд хогшилд цацан хэрэглэдэг.

Кампор. Эрвээхэйг бага зэрэг хордуулах чадалтай бөгөөд айлгаж үргээдэг юм.

ГАРИГ

Одот тэнгэр гуа үзэсгэлэнгээрээ хүний анхаарлыг татдаг билээ. Од гариг зөвхөн гялалзсан сайхан өнгөтэй байдгаараа сонирхолтой бус нар, сар, гариг оддоор, тэдгээрийн хөдөлгөөн явдлаар хүмүүс нарийн зөв цагийг тогтоодог, өдөр, сар, жилийг тоолон ашигладаг.

Дэлхий дээрх орон газар бүхний байрлалтыг тодорхойлдог.

Ялангуяа гадагд далайн хөлөг, нисэх онгоц чухам хаа яваагаа одон орны ажиглалтаар мэдэж явдаг. Иймээс учраас хүн бүр одон орны талаар анхны мэдэгдэхүүнтэй байх нь чухал.

Гариг бол тэнгэрийн эрхис бөгөөд манай дэлхийтэй төсөөтэй ертөнц юм.

Тэдгээр нь нарыг эргэн тойрдог, нарны гэрлээр гэрэлтэн үзэгдэнэ. Нарнаас эхлэн тоолбол дараах эрэмбээр оршино.

Буд, Сугар, Дэлхий, Ангариг, Бархасбадь, Санчир, Далай ван, Тэнгэр ван, Дэлхий ван эдгээр юм.

КУБЫН ЗАМД

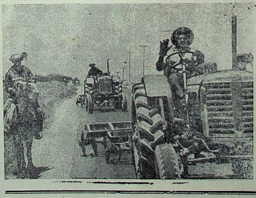

Унгарын МТИ агентлагийн фото сурвалжлагч Ене Папын бүтээл энэ гэрэл зураг Гаванад нээгдсэн олон улсын гэрэл зургийн үзэсгэлэнд тавигдаж алтан медаль хүртжээ.

Хариуцлагатай эрхлэгч Н.МӨНХӨӨ

(Х—03294) «Анхдугаар таван жил» сонины газар хэвлэв.

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

Анхдугаар ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, А.Д.Х.Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

17 дэх жилдээ | №79 (1384) | 1964 оны 10 дугаар сарын 12 | ДАВАА

Үзлэгт эрчимтэй бэлтгэе

Монголын эмэгтэйчүүдийн хороо, МХЗЭ—ийн Төв Хорооны үзлэг манай аймагт 11, 12 сард явагдах гэж байна. Манай орны олон мянган залуус, нийт хөдөлмөрчин эмэгтэйчүүдийг хамарсан олон нийтийн хоёр том байгууллагын үзлэг манай аймагт болох гэж байгаа нь аймаг орны нийт үйл явдалд өндөр их ач холбогдолтой чухал ажил юм.

Энэ учраас уг үзлэгт эрчимтэй сайн бэлтгүүлэх явдлыг намын байгууллагууд тодорхой удирдаж, тус аймгийн аж ахуй соёлын бүх байгууллагууд, түүний хамт олон, тэдгээрт ажиллаж байгаа эвлэлийн гишүүд, залуучууд, эмэгтэйчүүдийн бүтээлч идэвх хөдөлмөрийн өрнөлтийг оргилуулж, үзлэгийг өндөр бүтээлээр угтах ёстой.

Тус аймгийн МХЗЭ—ийн хорооноос эвлэлийн гишүүд залуучуудыг үзлэгт бэлтгүүлэх талаар хөдөлмөр—соёлын 100 хоногийн дайчин цуваа, соёл спортын чуулга, алтан хайрцаг нээх, өндөр бүтээлийн 14 хоног зэрэг тодорхой ажлууд санаачлан зохион байгуулж байгаа юм.

Намын орон нутгийн байгууллагууд ч МХЗЭ, эмэгтэйчүүдийн байгууллага, нийт залуучууд, эмэгтэйчүүд, албан байгууллагыг үзлэгт бэлтгүүлэх талаар аймгийн намын хорооны тогтоол заалтыг удирдамж болгож тодорхой ажлууд зохиож, аж ахуйн ээлжит зорилтуудыг цаг тухайд нь биелүүлэх ажлыг амжилттай зохион байгуулж байна. Гэтэл залуучууд, эмэгтэйчүүд, аж ахуй соёлын байгууллагуудыг МХЗЭ—ийн Төв Хороо, монголын эмэгтэйчүүдийн хорооны үзлэгт бэлтгүүлэх ажил зарим газар хангалтгүй хийгдэж тодорхой ажил зохиохгүй, хий ярихаас хэтэрч чадаагүй газар ч бий юм.

Тэнд намын байгууллага ч тодорхой арга хэмжээ авч чиглүүлж өгөхгүй байгаа нь харамсалтай хэрэг.

Оршиж байгаа дутагдалд дүгнэлт хийж МХЗЭ, эмэгтэйчүүдийн байгууллага, залуучууд эмэгтэйчүүдийг дээд байгууллагын нь үзлэг шалгалтанд сайн бэлтгүүлж, эдгээр байгууллагуудын дотоод ажил, улс төр, соёл, хүмүүжлийн ажлыг нь хангалттай дүнд хүргэхээр сайжруулахад дэргэдэх намын байгууллагуудаас биетэй туслалцаа байнгын удирдлагаар хангаж ажиллах ёстой.

Аймгийн МХЗЭ—ийн Хороо, эмэгтэйчүүдийн зөвлөлөөс анхан шатныхаа байгууллагыг үзлэгт бэлтгэх системтэй тодорхой ажил зохиож орон нутгийн байгууллагуудыг шалгаж зааварлах ажлыг нь тогтмолжуулан сайжруулбал зохино.

Энэ ажилд эвлэл, эмэгтэйчүүдийн байгууллагын идэвхтнүүдийг өргөн оролцуулах, тэднийг эвлэл, эмэгтэйчүүдийн ажилд дайчилж идэвхжүүлэх хэрэгтэй.

МХЗЭ—ийн Төв Хороо, монголын эмэгтэйчүүдийн хорооны үзлэгт бэлтгэх ажлыг 1964 оны төлөвлөгөөт зорилтуудыг бүрэн хангаж биелүүлэх, олон нийтээр соёлжих, мал аж ахуйн өвлийн бэлтгэлийг сайн хангах, аймгийн намын бүгд хурал, АДХ—ын чуулганыг угтсан аж ахуй, соёлын арга хэмжээнүүдтэй чадамгай хосолж явуулах хэрэгтэй.

Эвлэл, эмэгтэйчүүдийн байгууллагууд үзлэгт бэлтгэхдээ монголын эмэгтэйчүүдийн их хурал, МХЗЭ—ийн Төв Хорооны 4 дүгээр өргөтгөсөн бүгд хурлын шийдвэр, МАХН-ын Төв Хорооноос үр хүүхдийн хүмүүжлийн талаар гаргасан захидлыг биелүүлэхэд ихээхэн анхаарч тодорхой ажлууд хийх зэрэг авхаалжтай ажиллах явдал шаардагдаж байна.

Намын анхан шатны байгууллагуудаас дэргэдэх МХЗЭ, эмэгтэйчүүдийн байгууллагыг МХЗЭ—ийн Төв Хороо, монголын эмэгтэйчүүдийн хорооны үзлэгт бэлтгэж байгаа явцыг зориуд шалгаж, дүгнэлт хийж цаашдын ажилд нь чиглүүлж, тодорхой удирдлага туслалцаа үзүүлж байгууллага хүмүүсийг үзлэгт бэлтгэх хэрэгт дайчилж ажлыг нь шуурхай болгох хэрэгтэй.

Үүний хамт нийт залуучууд, эвлэлийн гишүүд, эмэгтэйчүүдээс ажиллаж байгаа цэг, салбартаа ямар амжилт бүтээл гаргаж, яаж сурч соёлжиж байгааг тухай бүр дүгнэж, цаашдаа яаж ажиллах, юу бүтээвэл зохихыг зөвлөж амлалт үүрэг авахуулж ажиллах нь чухал юм.

Залуучууд эмэгтэйчүүдээс үзлэгт бэлтгэж сурч, соёлжиж бүтээж байгаа зүйлийнхээ тухай удирдах дээд байгууллагатаа илтгэх, сонин хэвлэлд бичих ажлыг өрнүүлэх нь зүйтэй.

МХЗЭ, эмэгтэйчүүдийн байгууллага, эвлэлийн гишүүд залуучууд, эмэгтэйчүүд бүр МХЗЭ—ийн Төв Хороо, Монголын эмэгтэйчүүдийн хорооны үзлэгт амжилттай бэлтгэж, үр бүтээлтэй өргөн их ажлаар угтацгаая.

Аймгийн намын хороонд

Аймгийн намын хорооны товчоо саяхан хуралдаж аймгийн намын хорооны 5 дугаар бүгд хурлыг хуралдуулах тухай авч хэлэлцээд тогтоол гаргав.

Уг тогтоолд аймгийн намын хорооны 5 дугаар бүгд хурлыг 1964 оны 11 дүгээр сарын 26-ны өдөр хуралдуулж, намын зохион байгуулалт, үзэл суртлын ажлын одоогийн байдал ба цаашид тавих зорилтын тухай асуудал хэлэлцэхийг заасан байна.

Аймгийн намын хорооны 5 дугаар бүгд хурлын илтгэгчээр намын хорооны нэгдүгээр нарийн бичгийн дарга Б.Дэжидийг батлажээ.

Аймгийн АДХ—ын Гүйцэтгэх захиргаанд

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх захиргааны гишүүдийн хуралдаанаар аймгийн АДХ-ын чуулган хуралдуулах тухай хэлэлцээд тогтоол гаргав.

Уг тогтоолд аймгийн АДХ-ын 6 дахь удаагийн 6 дугаар чуулганыг 1964 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдөр аймгийн төвд хуралдуулж аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх захиргааны тайлан, соёлын довтолгооны хоёр жилийн ажлын дүнгийн тухай асуудал хэлэлцэхээр тогтоожээ.

Саальчны талархал

Жирийн саальчин эмэгтэй миний ажлын өчүүхэн амжилтыг өндрөөр үнэлж, аймгийн намын хороо, АДХ—ын Гүйцэтгэх захиргаанаас 1963 оны аймгийн аварга саальчны диплом олгосон явдалд чин сэтгэлээсээ баярлан бахархаж байдгийн гадна саяхан аймгийн намын хорооноос саальчин надад ирүүлсэн аймгийн тэргүүний сайчуудын туршлага, „Манай аваргууд“ гэдэг ном, амжилтыг ерөөсөн захидал нь саальчин миний урам зоригийг бадруулж ажиллах идэвхийг минь улам нэмэгдүүлэв. Би 1963 онд нэг үнээнээс 1655 литр сүү саах аймгийн аварга саальчин болсон бол одоо нэг үнээнээс 1665 литр сүү саагаад байна.

Энэ 1964 онд үнээ бүрээсээ 2500 литр сүү саах аваргынхаа дипломыг хамгаалахын төлөө хүч хөдөлмөрөө дайчлан ажиллана.

Батсүмбэрийн САА-н саальчин Б.Орлом

Талхчин

Сангийн аж ахуйн төв дэх урт цагаан байшингийн хаалгаар биднийг ороход цагаан хормогчтой 50 орчим насны чийрэгдүү эр бидэнтэй мэндэлсэн нь талхны мастер Цэрэндорж байж билээ.

Ийнхүү бид мастер Цэрэндоржтой уулзаж ажил төрлөөсөө ярьж өгөхийг хүсэхэд ийн өгүүлэв.

Бидний гол үүрэг бол намрын тариа ногоо хурааж байгаа хүмүүсийг талх, хүнсний зүйлээр хангалттай байлгах үүрэгтэй юм. Гэвч талхаар олон зуун хүн хангана гэдэг ажлын нарийн зохион байгуулалт шаарддаг юм.

Энэ намрын тариа хураалтын үеэр ажлын хоёр ээлж зохион байгуулж ээлж бүрийг 12—14 цагаар ажиллуулсан нь үр дүнгээ өгч өдөрт 600—700 ширхэг талх гаргаж байна.

Бид төвийн хөдөлмөрчид нийт тасаг бригадуудад энэ намар 36855 ширхэг талхаар үйлчлээд байна. Манайд сар бүрийнхээ норм төлөвлөгөөг 150—200 хувиар биелүүлдэг Лхамхүү, Баасанхүү, Мижид, Бэгзмаа нарын зэрэг сайчууд бий дээ.

Би энэ талхны ажлыг 11 жил тасралтгүй хийж улс эх орондоо зүтгэн хөдөлмөрлөж яваа талхчин хүндээ гэж Жаргалантын сангийн аж ахуйн талхны мастер Цэрэндорж бахдан ярилаа.

Ш. Бадарч
Т. Банзрагч

ЗУРАГ ДЭЭР: Жаргалантын сангийн аж ахуйд ажиллаж байгаа ардын цэргийн авто бателионы дэслэгч Тогтох, (дунд нь) ахлагчтай салааны тээвэрч байлдагч Цэен—Ойдов, ахлагч Монцоон, байлдагч Чойжамц, Сүрэн нар тээвэрт гарахын өмнө салааныхаа даргаас зөвлөлгөө авч байна.

Б. Доржийн авсан гэрэл зураг.

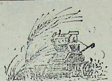

Ургац хураах үеэр

(Гэрэл зурагт тэмдэглэл)

Зөөлөн салхи үл мэдэг үлээсэн намрын шар нар таатайяа халаасан нэг өдөр Зуунмод голын баруун эрэгт байгаа төвийн 10 жилийн дунд сургуулийн хөдөлмөр амралтын зуслангийн «Авдархангай» нэгдлээс хариуцан авсан хүнсний ногооны 11,5 га газарт хүүхэд багачуудын хөгжөөнт дуу цуурайтаж, олон хүүхэд хөдөлмөрлөж байгааг харахад үнэхээр бахтай байлаа. Энэ бол хөдөлмөр амралтын зусланд амрагсад энэ талбайд идэшний таван төрлийн ногоо тариад одоо ургацаа хураaж байгаа нь энэ ажээ.

Зусланд ажилласан 8а, 9а, 9б ангиудын 90 гаруй сурагчид үр суулгах, зэрлэг, зулгаах, хөрсийг сийрүүлэх, ургацаа хурааж хадгалах хүртэл идэшний ногооны агротехникийн шаардлагыг мэддэг болсон ба үнээ, гүү, ямаа саaж айраг исгэж, цагаан идээ хийж сурсан байна. Мөн эрэгтэй чүүд нь адуу маллах, манах ажилд дадлагажижээ. Хөдөлмөр амралтын зусланд ингэж ажиллаад сурагчид өөрсдөө их зүйлийг сурч мэдээд, заалгасан хичээлээ бататгаад зогссогүй нэгдэлдээ төмс, байцаа, манжин 90—ээд тонныг хураан авч тушаасан ба тооцоолж үзвэл нэгдэлд 100 гаруй мянган төгрөгийн ашиг оруулж тусалсан байна.

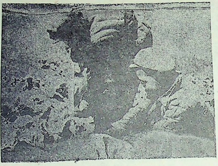

ЗУРАГ ДЭЭР;
—Байцааны чинь энэ их далбайсан навч хэрэггүй байдаг юм байгаа биз дээ, тас цавчаад ногоонд хаячих уу? гэж нэг нь асуухад:
—Хаанаас! Овоолж аваад сургууль малаа тэжээхгүй юу гэж нэг нь зөвлөжээ.

ЗУРАГ ДЭЭР:
—Багшаа нэг бутнаас 20—25 том төмс гарах юм. Нэг төмс л ийм олон болдог юм уу? гэж сурагчид нь асуухад багш Баяртогтох учрыг нь тайлбарлаж байна.

ЗУРАГДЭЭР: 7г ангийн Ж.Гомбожавын бригад ургац хураах ажилд гологдохгүй сайн ажиллажээ. Ер нь ажил бүхэнд хушуучилдаг бригад шүү.

Д.Давдай

Өндөр ургац даллаж байна

ТОВЧХОН МЭДЭЭ

Баянцагаан сумын «Өрнөх амьдрал» нэгдэл малдаа тэжээлийн нөөцтэй болж хүн амаа хүнсний ногоогоор хангах зорилгоор 1963 оноос эхлэн газар тариалангийн ажил эрхлэн явуулж энэ жил 300 гаруй тонн үр тариа, 80 тонн идэшний ногоо хурааж 1 га-гаас улаан буудай, овъёос 10-12 центнер, идэшний ногоо 10-12 тонныг хураан авч, сонгино, байцаа, манжин, лууван, төмс зэрэг идэшний ногоонуудыг нэгдлийн мухлагт борлуулж байна.

Түүнчлэн үрийн ногоо хадгалдаг галладаггүй нүхэн зоорь шинээр барьж ашиглалтанд оруулав. Тус сум—нэгдлийн тариалангийн талбайг улам өргөтгөн хөгжүүлэхээр Сэргэлэн сумын МААМС-ын Рэвдан даргатай бригад тариаг нь хурааж дуусаад атар ба зөөлөн хагалгаа хөрс боловсруулах ажлыг амжилттай хийж байна.

Сүхбаатар

❊ Өндөрширээт сумын бага сургуулийн 40 гаруй пионер сурагч «Хөгжлийн зам» нэгдлийн төмс хураах ажилд туслалцан амралтын нэг өдөр 2 га газраас 20 шахам тонн төмс хураав.

Галсанжамц

Намрын ажил нааштай

Галт бадрахын нуруунд ган болж байгаагүй, тосон Заамрын ууланд зуд болж байгаагүй юм гэж ярьдаг. Заамар сум-нэгдлийн энэ нутгаар өнөө жил зуншлага сайтай байсан тул мал нь тарган, хүмүүс нь тохитой намаржиж байгаагийн дээр төлөвлөгөөт ажлын биелэлт урагштай явагдаж байна. Тус нэгдлийн хөдөлмөрчид одоогийн байдлаар тарваганы арьс ба техникийн тосны төлөвлөгөөг 101—117 хувиар биелүүлжээ. Анчин Намсрай, Бадрах нар гэрээгээ 102—103 хувиар биелүүлж тушаасан бүх арьсныхаа ихэнхийг нэгдүгээр зэрэгт нийлүүлсэн байна.

Сүү тушаалт, ахрын ноосны төлөвлөгөөг тус бүр 90 гаруй хувиар биелүүлээд байгаа нь ойрын хугацаанд төлөвлөгөөгөө давуулах боломжтой байна.

Үнээний сүү тушаалтын ажилд Элший, Жавзанпагма ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн бригадын саальчин гишүүд идэвхтэй ажиллагаагаараа бусад саальчдаас түрүүлж явна. Ялангуяа социалист хөдөлмөрийн бригадын гишүүн, МХЗЭ-ийн гишүүн Дэлгэр, Дуламсүрэн нар хариуцсан үнээ бүрээсээ 15 хоногт 50-57 литр сүү саaж байгаа тул сар дутам нэгдлийн ерөнхий хорооны болзол хангаж байна.

Малдаа сайн чанарын тэжээл бэлтгэх ажлыг нэгдлийн намын үүр, сумын гүйцэтгэх захиргаа зохион байгуулж хадлангийн ажил амжилттай явагдаж 7500 тонн өвсний төлөвлөгөөг биелүүлж байна.

Заамар нэгдэл тариа тарьсан анхны жилээсээ эхлэн жил дараалан өндөр ургац авч байгаа бөгөөд энэ жил ч мөн арвин ургац авч байна.

Тариа хураалтын ажилд Эрдэнэсантын МААИС—ын комбайнч Түдэвжанцан, Цэдэн-иш, Магнай нар бусдаасаа сайн ажиллаж нэгдлийн ерөнхий хорооны болзлыг удаа дараа хангасан байна.

Тус сум-нэгдэл 1964 онд хонь 20670, ямаа 5296-г хээлтүүлэгт оруулахаас хээлтүүлгийн 3 функет 9 дүгээр сарын 10-наас эхлэн ажиллаж 2400 хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийгээд байна.

Сумын намын үүр, гүйцэтгэх захиргаа, намын ажлын явцыг чанаржуулан сайжруулах ба өвлийн бэлтгэлийг хангах мөн хөдөлмөр зохион байгуулалтын ажлыг сайжруулах зэрэг асуудлыг авч хэлэлцээд тодорхой төлөвлөгөөтэй ажиллаж байна.

Ж. Мөнхтогоо

НАМАР

МАНАЙ АЙМАГ ТАРВАГАНЫ АРЬСНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ 100,2 ХУВИАР БИЕЛҮҮЛЛЭЭ.

Идэвхтэн бичигчдэд зөвлөлгөө

Сурвалжлагын тухай

Манай энэ үед цоо шинэ зүйл хязгааргүй төрөн гарч байгаа ба түүнийг уншигч олондоо хамгийн ойлгомжтой маягаар тайлбарлахад сурвалжлага хамгийн тохиромжтой хэлбэр юмаа.

Сурвалжлагыг бичихдээ амьдралд болсон явдлыг уран тод харуулан бичдэг.

Сурвалжлагад үнэн байдлыг ямарч талаар гуйвуулж өөрийн санаанд аятайхан санагддаг баатар шигээ муруйдуу хамрыг нь шулуун, сөөнгөдүү хоолойг нь нээл гэж дураар өөрчилж болохгүй. Иймээс сурвалжлан бичигчийн гол зорилго бол бодит байдлын аль хэрэгтэй зүйлийг үнэн мөнөөр нь харуулан бичих явдал юмаа.

Сурвалжлагын хамгийн гол нь алив үзэгдлийг задлан шинжлэж түүнд үнэн зөв үнэлэлт дүгнэлт өгсөн байхаас гадна сурвалжлага бичигчийн сэтгэгдэл заавал тусгагдсан байх ёстой.

Бичигч бичих материалаа сум сангийн аж ахуйн үйлдвэрлэл, эрдэм шинжилгээний байгууллага, клуб биеийн тамирын талбарт ажиллаж байгаа бодит хүний амьдрал байдалтай танилцаж бичих ажлаа эхэлдэг. Тэхдээ үүнийг заавал үзсэн дэс дараалаар нь тоочих биш аль хэрэгтэйг нь сонгон авч гаргах гэсэн санаагаа нам, засгаас авч явуулж байгаа арга хэмжээг хэрхэн биелүүлэхэд чухам ямар арга зам байгаа талаас нь авч үзэх хэрэгтэй.

Сурвалжлагч болж байгаа зүйлд улс төрийн хичнээн зөв дүгнэлт хийж чадвал уншигчидад нүдээрээ үзэж, үйл явдал болж байгаа тэр газар очоод ирсэн мэт сэтгэгдэл төрүүлж манай эх орны өнцөг булан бүрт өдрөөс өдөрт өрнөн хөгжиж байгаа сум-нэгдлийн суурин төв цоо шинээр байгуулагдаж байгаа үйлдвэр завод, соёл ахуй зэрэг төрлөх эх орныхоо үзээгүй хязгаарыг танилцаж туршлагыг нь хэрэглэж болохоор бичих явдал юм.

Ингэж бичихдээ бичлэгийн уран сайхан хэл найруулага цэцэн зүйрлэл, оновчтой жишээлэл, сайн эзэмшсэн байвал сурвалжлага нь амжилттай болдог.

Сурвалжлага нь бичлэгийн нэг төрөл бөгөөд тэр нь заавал уншигч олондоо шинэ юм дамжуулдаг, сурвалжлага бол хүний сэтгэл санаанд бодит зүйлийг дүрээр харуулж чаддагаараа уран зохиол шиг хүчтэй юм.

Сурвалжлага нь хэмжээгээрээ урт богино, сэдэв нь олон янз байж болдог, сурвалжлагыг дотор нь гурван хэсэгт хувааж болно.

Үүнд: Хөргийн сурвалжлагад гол төлөв нэг буюу хэдэн хүний ажил төрөл түүний онцлог төрх төлвийг тодорхой харуулна.

Мэдээлэх сурвалжлагад баяр ёслол, жагсаал болон гадаадаас ирж байгаа хүндэт зочдыг хүлээн авах ямар нэг үзэсгэлэн шинээр нээгдэх мэтийн үйл явдал орох бөгөөд ийм сурвалжлагад тусгайлсан баатар байдаггүй харин олон түмэн сурвалжлагын баатар болж гол үүрэг гүйцэтгэнэ гэхдээ тэр сурвалжлагад ямар баатар байгааг нь уншигчийн олж харахад саад болдоггүй.

Үйлдвэрийн сурвалжлагад нэгдэл сангийн аж ахуй, үйлдвэрлэл завод, сургууль болон бусад газар орно.

Сурвалжлагын нэг салшгүй хэсэг нь түүний зохион байгуулалт сэдвийг зөв сонгож авах ба хэл найруулал сайн байх явдал мөн.

«Үг бол бүх хэрэг явдал, бүх бодол санааны хувцас юм» гэж М. Горький бичсэн байдаг.

Яг оносон үггүйгээр аливаа хэрэг явдал, алив бодол санааг илэрхийлж чадахгүй хэл хичнээн боловсронгуй байваас түүгээр илэрхийлэгдэж байгаа бодол санаа хэрэг явдал төдий чинээ тодорхой ойлгомжтой байх ёстой.

Тэгвэл сурвалжлагын хэллэг бол утга санаа нь сэтгэлд ургаж ойнд буухаар илэрхийлэгдэх тийм үгийг шилж авах хэрэгтэй.

Хэрвээ хэл яриа элдэв хэрэг явдлын хувцас болдог юм бол сурвалжлагын биеийг юу бүтээдэг бэ? Энэ бол сэдэв юмаа.

Сурвалжлагч хүн далай мэт амьдралын тоолж баршгүй олон түмэн сэдвийн дундаас аль хэрэгтэйгээ сонгон авмагц бодол санаандаа сайтар боловсруулж сурвалжлага бичих ажилдаа эхлэн ордог.

Нэг сурвалжлагч хөдөө нутгийн малчдын амьдралаас сэдэв болгон авахад, нөгөө нь манай яруу алдарт ажилчин ангийн амьдралаас сэдэв болгон бичих жишээтэй юм.

Идэвхтэн бичигч та бүхэнд сурвалжлага гэж юуг хэлдэг түүнийг хэрхэн яаж бичих тухай товч зөвлөв.

Н. Мөнхөө

Н А М А Р

ТАРВАГАНЫ ТОС БЭЛТГЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ 101,7 ХУВИАР БИЕЛҮҮЛЭВ.

Нэгэн фермийнхэн

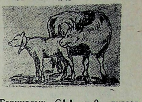

Гачууртын САА—н 3 дугаар ферм (дарга нь Лхамсүрэн) 1964 оны эхний хагас жилийн төлөвлөгөөт сүү, малын өсөлт, төлийн бойжилт, ноос, хөөвөр, хялгас зэрэг улсын өмнө хүлээсэн зорилтыг 109—112,2 хувиар биелүүлж фермүүдийн уралдаанд 1 дүгээр байр эзлэж уралдааны туг шагналыг авсаны дотор саальчин Цэндээхүү жилийнхээ сүү саах төлөвлөгөөг 102,4 хувиар биелүүлж шилжин явах цалинт дарцагийг хүлээн авчээ.

Тус фермийн хамт олон урьд олсон амжилтаа бататгаж цаашдын улам шинэ шинэ амжилтын төлөө урам зориг нь улам бадарч жилийнхээ сүүний төлөвлөгөөг 3 сарын өмнө биелүүлэхээр социалист уралдаанд үүрэг авч 9 дүгээр сарын 15-ны байдлаар 107 хувь, хадлангийн төлөвлөгөөг 125 хувиар биелүүлсний дотор саальчин Цэндээхүү, Г.Надмид, С.Надмид, БНМАУ—ын ардын их хурлын депутат Аюуш, Юнгэрэн, Сүрэн нар 1964 оны төлөвлөгөөг 104—157 хувь биелүүлсэн ба эдгээр саальчид хөдөлмөрийн баатрын болзлыг 1-3 удаа биелүүлээд байна.

Одоо тус фермийн хамт олон Октябрийн их хувьсгалын 47 жилийн ойн өмнө өвөлжөөлөлт, малын хээлтүүлэг зэрэг 1964 оны бүх ажлыг давуулан биелүүлэхээр социалист уралдаанд тодорхой үүрэг аваад улам шуурхайлан ажиллаж байна.

Г. Жүгдэр

НЭГДЛИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛД АЖЛЫН ХАРИУЦЛАГЫГ САЙЖРУУЛЪЯ

Нам, засгаас хөдөө аж ахуйг хөгжүүлэх талаар авсан төрөл бүрийн арга хэмжээ, хоршоолсон олон түмний бүтээлч хөдөлмөрийн үр дүнд хөдөө аж ахуйн нэгдлүүд аж ахуй зохион байгуулалтын хувьд өсөн бэхжиж орлоготой хамтын том хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл болж хүн амыг хүнс тэжээл, үйлдвэрлэлийг түүхий эдээр хангадаг манай улс ардын аж ахуйн үндсэн нэг том байгууллага боллоо.

Социалист хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг зөв зохион байгуулж удирдах нэгдлийн гишүүдийн материаллаг зөв боловсон амьдралыг цаг ямагт дээшлүүлж нэгдлийн гишүүн бүхнийг нэгдлийн үйлдвэрлэлд тасралтгүй ажиллуулагч нь нэгдлийн анхан шатны суурь хэсгийн ахлагч, бригадын дарга нар юм.

Нэгдлийн ерөнхий хороо ба удирдлагын амыг харж суухгүйгээр өдрийнхөө хариуцсан ажлаа цаг хугацаанд нь аймаг сумын төлөвлөгөөт зорилтуудыг тоо чанарын хувьд биелүүлдэг бригадын дарга нар манайд олон байна.

Сэргэлэн сумын „Авдархангай“ нэгдлийн Л.Дамдин даргатай үйлдвэр бригад сумаас өгсөн төлөвлөгөөт өвсийг 8 дугаар сарын 10-ны дотор хадаж өвсний шимт тэжээл муудаагүй байхад нь хураалж авлаа.

Энэ нь бригадын гишүүдийн хүчийг сайн зохион байгуулсаны үр дүн мөн.

Ер нь удирдах ажилтан хүний ажлын хариуцлага өндөр байх дутам тэр байгууллагын ажил нь улам сайжирч улсаас тавьсан тухайн үеийн зорилт цаг хугацаандаа биелэгдэж, аж ахуй улам бэхжиж байдаг.

Хөдөө аж ахуйн нэгдлийн үйлдвэрлэх хүчин маш хурдан хөгжиж байгаа энэ үед нэгдлийн үйлдвэрлэлийн аль ч салбарт ажиллаж байгаа хариуцлагатан нарт маш их мэдлэг, практик, ажлын хариуцлага шаардагдаж байгаа юм.

Иймд нэгдлийн үйлдвэрлэлийг урьдаас төлөвлөж зохистой гоор тооцоолж зохион байгуулах нь нэн тэргүүний зорилт болж байна.

Гэтэл нэгдлүүдийн зарим удирдах нөхөд энэ асуудлыг дутуу үнэлж хариуцлагагүй хандах явдал бас л гарсаар байна.

Лүн сумын Дашням даргатай „Энх—туул“ нэгдэл, үнээний хээлтүүлэг манай орон даяар 5-6 дугаар сард ид эхэлж 8 дугаар сард дуусах ёстой байхад сумын төв дээр сааж байсан 300 үнээнд 8 дугаар сарын 12-нд зохиомол хээлтүүлэг явуулах функетээ барьж байлаа.

Энэ нь нам, засгаас тавьсан ээлжит зорилтуудыг хөсөрдүүлж ирэх жилийн улсын төлөвлөгөөт сүүний даалгаварыг тасалдуулах буюу хожимдуулж нэгдлийн үйлдвэрлэлийг чирэгдүүлж байгаа хариуцлагагүй хортой явдал мөн.

Дээд байгууллагуудаас өгсөн үүрэгт даалгаварыг хугацаанд нь биелүүлдэггүйгээс графикт ажил цаг үеэ алдаж хагас дутуу биелэх, чанар муутай болох явдал их байна.

Жишээ нь: Хургыг 7 дугаар сарын 25-ны дотор эхээс нь ялгах ёстой байтал манай зарим нэгдлүүд 9 дүгээр сарын 20 хүртэл унжруулж хонины зохиомол хээлтүүлгийг заасан хугацаанаас хождуулан хийж байгаа нь бас л үйлдвэрлэлийг удирдах ажлын хариуцлага доройбайгааг харуулж байна.

Зарим нэгдлийн үйлдвэрлэлд тайлан тооцоо, too бүртгэл сануулгийн хяналт шалгалт маш дорой байгааг дурьдах хэрэгтэй.

Малчид нэг малаас ашиглах сүү, ноосны үйлдвэрлэлийн даалгавар хэмжээг мэддэггүй, зөвхөн малаас гарсаныг нь авч тушаадаг биелэгдсэн ч юм уу, үгүй ч юм уу, алины ч мэддэггүй, үүгээр ч үл барам 1 кг ноос авахад, 1 литр сүү саахад, 1 төл бойжуулахад хичнээн хөдөлмөр өдрийн ажил хийснээ мэдэхгүй байгаа малчид Эрдэнэсант мэтийн сумуудад дайралдаж байна.

Энэ нь нэгдлийн анхан шатны үйлдвэрлэлд тоо бүртгэлийн ажил тун хангалтгүй нэвтэрч байгаагийн гэрч юм.

Нэгдлийн үйлдвэрлэд ажлын хариуцлагыг сайжруулан удирдлагын хуучирсан хэлбэр маягийг өөрчилж үйлдвэрлэлийг тооцоо тоо бүртгэл хяналт шалгалтын үндсэн дээр удирдаж, нэгдлийн ашигт ажиллагааг сайжруулан гишүүдийн аж амьдрал, материаллаг сонирхолд гол анхаарлаа тавьж ажиллах нь манай хөдөө аж ахуйн байгууллагуудын эрхэм зорилт мөн.

Б.Насанжаргал